

Tatai gimnazisták Erdélyben

Szinte már hagyomány, hogy a tatai Eötvös József Gimnázium diákjai nyaranta felkeresnek egy-gy környező országot. Kiegészítik, gazdagítják történelmi, néprajzi, irodalmi stb. ismereteiket, s gyönyörködnek a természeti szépségekben. Egy sikeres szlovákiai körút Pozsony—Arva—Magas—Tátra—Kassa—Hibbe (*Balassi Bálint*)—Stósz (*Fábri Zoltán*)—Hanva (*Tompa Mihály*)—Alsósztrégova (*Madách Imre*) és Szklabonya (*Mikszáth Kálmán*) után ezen a nyáron a nagysikerű 1972-es erdélyi körutat ismételtük meg kissé kiegészítve.

Egy éven keresztül készültünk az útra. A csoport tagjai több diavetítéses élménybeszámolón vettek részt, s igyekeztek minél több könyvet elolvasni. A tartalmas Románia című Panoráma útikönyvön kívül *Kós Károly*, *Sütő András* stb. műveit is, hogy minél jobban eligazodjunk.

Majdnem minden városban akadt segítőnk az ottani magyarok közül, akikkel korábban leveleztünk, s így mindenütt vártak minket; a legalkalmasabb személy mutatta be a látnivalókat, s ha kellett foglaltak szálláshelyet, rendeltek vacsorát. Így tudtuk elérni, hogy a 12 napos út gazdag volt élményekben, s ugyanakkor a 2400 km (panoráma autóbusszal), a vacsorák, a sátorhelyek és belépődíjak költsége személyenként csak 1350 forintba került.

Útvonalunk: Nagyvárad — Kolozsvár — Nagyecsed — Torockó — Tordai-hasadék — Marosvásárhely — Segesvár — Székelyudvarhely — Szováta — Gyilkostó — Békás-szoros — Tusnádfürdő — Sepsiszentgyörgy — Brassó — Fogarasi-havasok — Nagyszeben — Gyulafehérvár — Vajdahunyad — Déva — Arad — Nagyszalonta — Nagyvárad volt. Útitervünket igyekeztünk úgy összeállítani, hogy a természeti szépségek, a történelmi, az irodalmi, a művészeti, a műemléki, a népművészeti stb. nevezetességek mindegyikéből kapjunk ízelítőt.

Az első maradandó emléket Nagyváradon kaptuk, ahol az Ady Endre Emlékmúzeumban *Tóth János* igazgató hozzáértéssel, lelkesedéssel beszélt a költő és szeretett városa kapcsolatáról.

Kevés helye van Európának, ahol ilyen élő és sokszínű népművészetet lehetne találni. Bánffyhunyadon, Körös-főn és Magyarvistan a kalotaszegi var-

A bánffyújvárosi református templom
(Maknics Gyula felvétele)

rotasokkal, faragásokkal, gyöngyfűzésekkel ismerkedtünk. Az építészetileg is gyönyörű (fiatornyos, kazettás mennyezetű) templomok, s a lakások festett bútorai, kézimunkái felejthetetlenek.

Kolozsvárra most is illik a „kincses” jelző. Felkerestük nevezetességeit: a Szent Mihály és a Farkas utcai templomot, Mátyás király szülőházát és lovas szobrát, *Bolyai János* szülőházát, a Bánffy palotában levő Szépművészeti Múzeumot, a Botanikus kertet stb. Maradandó élményt jelentettek találkozásaink is. *Gy. Szabó Béla* fametszőművészt lakásán kerestük fel. Igen kedvesen fogadta a fiatalokat. Nemcsak a gyönyörű metszetekből mutatott be néhányat, hanem a készítésük módját is. *Bajor Andor*, *Bálint Tibor* és *Fodor Sándor* írókkal való beszélgetés közben vázlatos képet kaptunk az egész romániai magyar irodalomról. *Mikó Imre* író-szerkesztő ezt a képet egészítette ki, miközben bemutatta a Házsongárdi temetőt. Ott nyugszik *Szenci Molnár Albert*, *Misztótfalusi Kis Miklós*, *Krizsa János*, *Brassai Sámuel*, *Szabédi László*,

Dzsida Jenő és mások. Amikor este a Fellegvárból letekintettünk, már egy nagyon megszeretett, kedves várostól búcsúztunk.

Nagyenyeden **Vita Zsigmond** író-kutató beszélt a 350 éves Bethlen Kollégiumról, sok érdekes történetet hallottunk nagyhírű tanáiról, diákjairól (**Kőrösi Csoma Sándor**, **Bolyai Farkas**, **Barabás Miklós** stb.)

Az iskola könyvtára és természettudományi gyűjteménye olyan jelentőséggel fejlődött, hogy most önálló múzeumként tekinthető meg.

A torokói népviselettel és a bányászati emlékekkel a múzeumban ismerkedtünk. Komoly erőpróba volt az 1130 m magas Székelykő gyors megmászása, de a szép kilátás kárpótolt a fáradságért.

A Tordai-hasadékból folyó kis patak júliusban 6 méteresre duzzadt. Elvitte a függőhidakat. Így kissé nehezebb, de emlékezetesebb is volt a haladás a hatalmas, meredek sziklafalak tövében a sziklákon, rönkökön, néhol a vízben gázolva.

Marosvásárhelyen a legnagyobb hatást a Kultúrpalotában levő tükörterem székely népballadákat idéző színes üvegablakai, valamint a Teleki-Bolyai könyvtár és múzeum tette ránk. Felkerestük a temetőben **Bolyai Farkas** és **Bolyai János** sírját. Megemlékeztünk a nagy matematikusokról és koszorút helyeztünk el.

Szegesváron az oratoronyból felejthetetlen kilátás tárult elénk: több évszázados épületek, keskeny utcák, tornyok, hegyek sokasága. A város szélén az 1849-es tömegsír mellett levő kis Petőfi Múzeum megtekintése után felkerestük a Szászfehéregyháza és Héjjasfalva közötti Ispán-kútnál levő emlékkövet, mely azt a helyet jelöli, ahol **Petőfi Sándor** elesett.

Székelykeresztúron a Gyárfás-kúria is Petőfire emlékeztetett: ott töltötte a költő utolsó estjét. A város néprajzi múzeumának anyaga rendkívül gazdag.

Agyagfalván **Szöke Károlyné** (a református lelképásztor felesége) vezetésével reneszánszát éli a házi szövés. Szinte minden házban gyönyörű párnák, terítők, falvédők, szőnyegek készülnek.

Székelyudvarhelyen **Mátéffy Béla** ny. tanár beszélt város történetéről, s megmagyarázta a ma is híres udvarhelyi fafaragók által készített székelykapuk díszítésének jelentését. Szejkeföldön **Orbán Balázs** kopjafás sírjánál emlékeztünk meg Székelyföld bejárójáról, leírójáról.

Farkaslakán felkerestük **Tamási Aron** szülőházát, az emlékmúzeum megtekintése után pedig elbeszélgettünk az író testvérével, **Gáspár bácsival**, a nagysikerű „Vadon nőtt gyöngyvirág” című könyv szerzőjével. A sírnál koszorút helyeztünk el, s megnéztük **Szervátiusz Jenő** és **Szervátiusz Tibor** nagyméretű Tamási-emlékművét.

Korondon majdnem minden család fazekas. Mi **Páll Antaléknál** vásároltunk csodaszép színes tányérokat, borkályokat, vázákat.

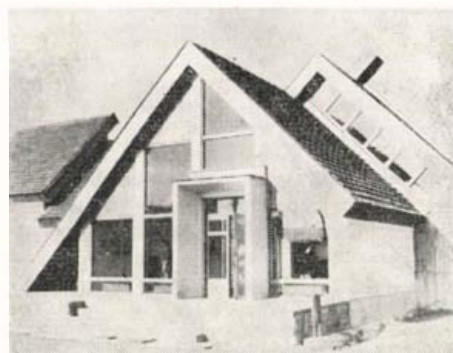
Szovátán a Nagy Medve-tóban a zuhogó eső ellenére sokan próbálgattuk: igaz-e, hogy nem lehet elmerülni a sós vízben? Még a tó melletti hegy csúcsán álló szószikláit is megnéztük.

Részlet a Békás-szorosból
(Kálmán A. felvétele)

A Gyilkos-tó és környéke festői a víz mellől is, de még sokkal szebb az 1352 méter magas Kis-Cohárd tetejéről. A Békás-szorosról semmilyen fénykép vagy leírás nem adhat igazi képet. Személyesen kell végigjárni a 3–400 méter magas, függőleges sziklafalak között kanyargó keskeny utat (gyalog, mert autóval végighajtani bűn!). Akik pedig bejárják (néhol vízben gázolva) a turisták által alig ismert Kis-Békás völgyét, azok még csodálatosabb élményben részesülnek.

A Gyilkos-tótól gyalog (kb. 25 km) mentünk át Balánbányára havasi legerőlkön, a Nagybagmás (1793 m) és az Egyeskő (1607 m) csodálatos sziklaképződményein keresztül. Innen leereszkedtünk Felcsíkba és Csíkdánfalván a fazekas szövetkezetben a fekete cserepek készítésével ismerkedtünk meg.

A Nagy Imre képtár
Csíkszereda-Zsögödfürdőn
(Teiszler Ferenc felvétele)

Csíkszereda „külvárosában”, Zsögödfürdőn megnéztük az új Nagy Imre képtárat. Sikerült találkoznunk a 82 éves festőművésszel is, akivel elbeszélgettünk, miközben dedikálta a műveit bemutató könyveket.

Tusnádfürdőről gyalog mentünk fel az 1294 méter magas Nagycsomád egyik kráterében levő Szent Anna-tóhoz. Bár itt is esett az eső, nagyon kellemesen fürödtünk a kristálytisza, selymes vízben.

Sepsiszentgyörgyön a Kós Károly tervezte, gyönyörű stílusú Székely Múzeumban ugyancsak a néprajzi gyűjtemény a leggazdagabb. Itt találkoztunk Veress Dániel író-dramaturggal, aki tájékoztatott bennünket a romániai hat magyar színház életéről, küldetéséről.

Brassóban megcsodáltuk a gótikus Fekete-templomot, berendezését, különösen a színpomás keleti üvegeket.

Az új „Transz-fogarasi” úton autóbusszal is könnyen fel tudtunk menni a 2043 méter magasban levő Bülea-tóig. Lenyűgözően szép volt, ahogyan a felhők közül elő-előtűntek a tavat körülvevő csupasz sziklacsúcsok. 2,5 óra alatt tettük meg oda-vissza a jól jelzett, nem túlságosan nehéz utat a Vinetorea 2507 méteres csúcsáig. A leírások szerint onnan végig lehet látni a Fogarasi havasokat, sajnos mi csak részleteket lát-

hattunk a vonuló felhők közül, de ez is felejthetetlenül szép volt. Felkerestük a 10–15 emelet magasából lezúduló Bülea vízeséseket is. Bár a parkolóhelytől is látványos, érdemes volt egy jó órai sétával közelről is megcsodálni.

Nagyszebenben a Bruckental Múzeum gazdag kiállításai, az evangélikus templom, a régi városháza tornya, a Lépcső köz stb. megannyi látnivalót kínált. Az ortodox székesegyház érdekessége, hogy térképészése a híres isztambuli Hágia Sophia másolata.

Gyulafehérváron a XIII. századbéli rk. székesegyház gyönyörű, faragott kövei, s a Hunyadi síremlékek mellett a Batthyány Könyvtárban levő arany kódex tette ránk a legnagyobb hatást. Vajdahunyadon sokáig bolyongtunk a Hunyadiak gótikus-reneszánsz várának útvesztőiben. Különösen a szépen helyreállított, csúcsíves termek tetszettek.

A vajdahunyadi vár bejárata
(Kálmán A. felvétele)

Miután megmáztuk „magos Déva várának” romjait, több változatát is felolvastuk a Kőműves Kelemennéről szóló népballadának. Aradon is verset mondtunk a 13 vértanú emlékművénel és koszorút helyeztünk el rajta.

Végül pedig Nagyszalontán, a „csónka”-toronyban berendezett Arany János

Emlékmúzeum megtekintésével fejeztük be körutunkat.

A sok élmény rögzítésében, rendszerzésében segített, hogy minden résztvevő stencilezett, részletes élménybeszámolót kapott, s több ízben bemutattuk az úton készített színes diaké-

peket. Javaslom, hogy minél többen ismerkedjenek meg Erdély sokféle kincseivel. Csoportoknak és egyéneknek egyaránt örömmel segíték az előkészületekben diavetítéssel, részletesebb útibeszámoló küldésével, címeikkel, tanácsokkal.

Kálmán Attila

IFJÚSÁGI HONISMERETI TÁBOR NÓGRÁDBAN

A honismereti aktíváknak, ezen belül elsősorban az ifjúságnak tervszerű, az erőket megfelelően összpontosító továbbképzése érdekében a Nógrád megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának kezdeményezése alapján a Hazafias Népfront Nógrád megyei elnökségének honismereti munkabizottsága és a KISZ Nógrád megyei bizottsága szervezésében, a Nógrád megyei Múzeumok Igazgatóságának lebonyolításában megrendezik 1976. június 21—30 napjaiban az első nógrádi honismereti ifjúsági tábort. A tábor színhelye a balassagyarmati Madách Imre kollégium lesz. A tábor vezetője Szűcs László, a Nógrád megyei múzeumi szervezet közművelődési előadója, szakmai vezetői pedig *Lebianc Zsolt*né levéltáros (a helytörténet tárgykörében), valamint *Kapros Márta* múzeológus (a néprajz tárgykörében) lesz. A táborban való részvételre az illetékes középiskolák igazgatóinak, valamint a KISZ járási és városi bizottságainak segítségével II—

III. osztályos középiskolai tanulók, valamint kezdő pedagógusok és népművelők kapnak meghívást, összesen kb. 30-an.

A tábor programjában szerepelnek:

1. Elméleti ismeretek, előadások révén.
2. Gyakorlat: egy település tárgyi és szellemi kincseinek összegyűjtése. Ezen belül Balassagyarmat város helytörténeti adatainak, valamint a közeli Érsekvadkert község néprajzi hagyományainak az összegyűjtése.
3. Táj- és helyismereti kirándulások.

Ezen belül kerül sor a Békés megyei népfrontszervek, illetve honismereti mozgalom, valamint a Nógrád megyei, illetve az illetékes helyi népfront és tanácsai szervek rendezésében Sámsonháza-n, az ott született neves Békés megyei helytörténész, *Haan Lajos* emléktáblájának leleplezésére, melyen a honismereti tábor résztvevői testületileg vesznek részt.

A tábor foglalkozásai az elméleti részben közös előadások formájában történnek, a gyakorlati foglalkozások pedig kisebb csoportokban.

Sch. M.

